

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotusluonnoksesta komission asetukseksi tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun asetuksen (EU) N:o 651/2014 muuttamisesta (valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muuttaminen)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotusluonnoksesta komission asetukseksi tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun asetuksen (EU) N:o 651/2014 muuttamisesta (valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muuttaminen) (U 8/2019 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- johtava asiantuntija Niina Puolusmäki, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtava asiantuntija Liisa Vuorio, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- johtaja Ari Grönroos, Business Finland Oy
- lakimies Jyrki Valli, Finnvera Oyj
- asiantuntija Suvi Sasi-Gouatarbès, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Suomen Yrittäjät ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Finanssiala ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Ehdotetulla ryhmäpoikkeusasetusta koskevalla muutoksella vapautettaisiin kolme tukimuotoa ennakoilmoitusvelvollisuudesta. Lisäksi ehdotukseen sisältyy useita muita muutoksia.

Valiokunnan lausunto TaVL 3/2019 vp

InvestEU -rahastosta tuettaviin rahoitustuotteisiin liittyvä kansallinen rahoitus;

tutkimus-, kehitys- ja innovointihankkeet, jotka ovat saaneet Horisontti 2020 -ohjelman tai Horisontti Eurooppa -ohjelman nojalla huippuosaamismerkkin, sekä Horisontti 2020 -ohjelman tai Horisontti Eurooppa -ohjelmasta yhteisrahoitetut hankkeet ja tiimiyttämistoimet;

Euroopan alueellinen yhteistyö -hankkeet.

Ehdotus koskee vain sellaisia toimenpiteitä, jotka täyttävät EU-oikeuden (SEUT 107 (1)) valtiontuen kriteerit. Valtiontueksi ei katsota esimerkiksi suoraan tai välillisesti hallinnoitua Euroopan unionin rahoitusta, jonka toteuttaa mikä tahansa valtuutettu yhteisö (esim. EIP-ryhmä), EU-toimielin (esim. Euroopan komissio) ja jonka käytöstä kansalliset viranomaiset eivät siten päättä. Sitä vastoin kansallista, EU-rahoitusta täydentävää, rahoitusta myönnettäessä tulee huomioida EU:n valtiontukisäännöt.

Uudistus tarkoittaa, että jatkossa em. kolmeen tukimuotoon liittyvä kansallinen rahoitus, joka täyttää EU-oikeuden valtiontuen kriteerit, vapautetaan komissiolle tehtävästä ilmoitusvelvollisuudesta. Muutoksen tavoitteena on siten helpottaa kansallisen ja EU:n talousarviosta tulevan rahoituksen yhdistämistä. Ehdotettu ryhmäpoikkeusasetuksen muutos keventäisi EU:n valtiontukien valvontamenettelyä, sillä ko. tukia koskisi jatkossa erillinen ryhmäpoikkeus, eikä tuista tarvitsisi ilmoittaa komissiolle ennakoon. Muutoksen myötä menettelyt yksinkertaistuisivat jäsenvaltioiden, rahoituksen välittäjien ja hankkeiden toteuttajien kannalta. Aiemmin esimerkiksi Euroopan alueellisen yhteistyön hankkeiden sekä EIP-ryhmän pk-yritysaloitetta koskevissa rahoitusinstrumenteissa kansallinen rahoitus on yhteensovitettu EU:n valtiontukisääntöihin vähämerkityksellistä tukea (de minimis -asetus 1407/2013) koskevalla sääntelyllä. De minimis -asetus edellyttää tuen myöntävältä viranomaiselta tuen määrän laskemista sekä tuen 200 000 euron enimmäismäärän seuranta.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää ehdotusta pääosin kannatettavana. Ehdotus yksinkertaistaisi ja tehostaisi valtiontukien valvontaa EU:ssa laajentamalla ilmoitusvelvollisuudesta poikkeuksen saaneiden tukitoimenpiteiden joukkoa kohdennetusti. Ehdotus myös helpottaisi kansallisen ja EU-rahoituksen yhdistämistä, mitä voidaan pitää kannatettavana.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ryhmäpoikkeusasetuksen laajentaminen ja asetuksen yleisten soveltamiskriteerien keventäminen ei aiheuta merkittäviä kilpailua vääristäviä vaikutuksia ja tukikilpailua sisämarkkinoilla. Yleislähtökohdan tulee olla, että ryhmäpoikkeusasetuksella vapautetaan ilmoitusvelvollisuudesta vain sellaiset tukitoimenpiteet, joiden kilpailua vääristävät vaikutukset ovat rajalliset.

On keskeistä, että rajattujen ja kohdennettujen sääntökevennysten kohteena oleviin tukiin sisältyy riittävän vahvoja kilpailua suojaavia toimenpiteitä EU:n rahoitusohjelmien tasolla. Valtioneuvosto pitää tarpeellisena saada komissiolta lisäselvitystä ehdotetuista muutoksista tältä osin.

Valiokunnan lausunto TaVL 3/2019 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Keskeinen sisältö. Komission ehdotuksessa on kysymys EU:n valtiontukimenettelyn yksinkertaistamisesta. Nyt käsitellyssä olevalla ryhmäpoikkeusasetuksen muutoksella vapautettaisiin — pääsääntönä olevasta — ilmoitusvelvollisuudesta kolmeen tukimuotoon liittyvä kansallinen rahoitus, joka täyttää EU-oikeuden valtiontukikriteerit. Lisäksi ehdotukseen sisältyy muita yksinkertaistuksia ja kevennyksiä ryhmäpoikkeusasetuksen yleisiin säännöksiin.

Ehdotusten tavoitteena on sääntelyä keventämällä vähentää sekä yritysten että viranomaisten hallinnollista taakkaa. Talousvaliokunta pitää tätä tavoitetta kannatettavana, seuraavin huomautuksin.

Vaikutukset. Komission lähtökohtana on ollut antaa poikkeuksia ilmoitusvelvollisuudesta sellaisten tukien osalta, joiden vaikutukset ovat EU:n politiikkatavoitteita ja talouskasvua tukevia ja joiden kilpailuvaikutuksista on jo kokemusta.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että ilmoitusvelvollisuuden löyhentämisen vaikutuksia jäsenvaltioiden väliseen tukikilpailuun tai muihin kielteisiin ilmiöihin on vaikea ennakoida. Valiokunta yhtyy kuulemisessa esitettyyn kantaan, että tätä epävarmuutta ja mahdollisia kielteisiä kilpailuvaikutuksia mitigoivia, suojaavia elementtejä tulee selvittää vielä tarkemmin. Asetusehdotuksen johdanto-osassa todetaan muun muassa, että tällaisena suojaavana tekijänä voidaan pitää poikkeusmenettelyyn oikeutettujen rahoitusten luonnetta markkinapuu-tetta paikkaavana.

Päätelmiä. Talousvaliokunta pitää lähtökohtana, että tehokas valtiontukivalvonta ilmoitusmekanismineen on Suomen kannalta edullinen kilpailun lähtökohtia tasaavana. Valiokunta pitää kuitenkin perusteltuna, että tukien ilmoitusvelvollisuudesta voidaan vapauttaa sellaisia toimia, joiden voidaan nähdä tukevan talouskasvua ja joiden kilpailua vääristävät vaikutukset on arvioitu vähäisiksi. Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että ehdotetun muutoksen myötä valtiontukien valvonta tehostunee.

Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan asetusehdotuksella ei tule olemaan vaikutuksia kansalliseen kilpailuneutraliteettivalvontaan.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto TaVL 3/2019 vp

Helsingissä 15.10.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Arto Pirttilahti kesk

jäsen Atte Harjanne vihr

jäsen Mari Holopainen vihr

jäsen Hannu Hoskonen kesk

jäsen Pia Kauma kok

jäsen Riitta Mäkinen sd

jäsen Minna Reijonen ps

jäsen Janne Sankelo kok

jäsen Hussein al-Taeed sd

jäsen Veikko Vallin ps

jäsen Tuula Väättäinen sd

jäsen Johannes Yrttiaho vas

varajäsen Heikki Vestman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller